

İÇİNDEKİLER

İKİNCİ BASKI İÇİN ÖNSÖZ.....	7
ÖNSÖZ.....	9
İÇİNDEKİLER.....	13
KISALTMALAR.....	17
GİRİŞ.....	19
I. GENEL OLARAK.....	19
II. HUKUK EĞİTİMİNDE İNSAN HAKLARI.....	20

BİRİNCİ BAŞLIK KAVRAMLAR

I. “İNSAN HAKLARI”.....	23
A. Genel Olarak.....	23
B. İnsan Haklarının Tanımı.....	25
C. Çeşitli Boyutlarıyla İnsan Hakları – Pozitif Hukuk İlişkisi.....	29
D. İnsan Haklarının Dinamizmi ve Oluşum Süreci.....	34
E. İnsan Haklarının Zaman ve Mekânla İlişkisi.....	37
F. İnsan Haklarının Özellikleri / Nitelikleri.....	40
1) Evrensellik.....	41
2) Bireysellik.....	47
3) Dokunulmazlık.....	51
4) Mutlaklık.....	52
5) Devredilmezlik ve Vazgeçilmezlik.....	55
6) İnsan Haklarının Üstünlüğü.....	56
7) İktidar – İnsan Hakları Karşıtlığı (Devlete Karşı İleri Sürülen İddialar Niteliğinde Olma).....	57
II. İNSAN HAKLARIYLA İLİŞKİLİ DİĞER KAVRAMLAR.....	59
A. “Özgürlük” ve “Hak” Kavramları ve İki Arasındaki İlişki.....	59
B. Kamu Özgürlükleri.....	66
C. İnsan Onuru.....	68

İKİNCİ BAŞLIK
BAŞLICA İNSAN HAKLARI SINIFLANDIRMALARI &
UYGULAMAYA YANSIMALARI

I. GENEL OLARAK.....	71
II. KLASİK İNSAN HAKLARI TASNİFİ	72
A. Negatif Statü Hakları.....	73
B. Pozitif Statü Hakları	77
C. Aktif Statü Hakları.....	79
D. Bu Ayrımın Eleştirisi.....	81
III. KUŞAKLARA GÖRE İNSAN HAKLARI TASNİFİ	85
A. Tarihsel Süreç	88
B. Birinci Kuşak Haklar	90
C. İkinci Kuşak Haklar	92
D. Üçüncü Kuşak Haklar.....	96
E. Yeni Talepler, Yeni Haklar, Yeni Kuşaklar	101
IV. BİREYSEL HAKLAR / KOLEKTİF HAKLAR AYRIMI	105
V. KONULARINA GÖRE İNSAN HAKLARI TASNİFİ.....	108
VI. 1982 ANAYASASI'NDA BENİMSENEN TASNİF	110

ÜÇÜNCÜ BAŞLIK
İNSAN HAKLARI VE DEVLET

I. GENEL OLARAK.....	113
II. BİREY VE DEVLET ARASINDAKİ BİR İLİŞKİ OLARAK İNSAN HAKLARI	113
A. İnsan Haklarının Yükümlüsü	113
B. İnsan Hakları: İki Taraflı Bir İlişki	115
C. İnsan Haklarının Dikey ve Yatay Etkisi	118
D. İnsan Haklarıyla İlgili Temel Bir Çelişki.....	123
III. DEVLETİN İNSAN HAKLARINA İLİŞKİN OLARAK ÜSTLENDİĞİ EDİM TÜRLEİ	125
A. Pozitif ve Negatif Edimler.....	125
B. Saygı Gösterme, Koruma ve Gereğini Yerine Getirme Edimleri	126
1) İnsan Haklarına “Saygı Gösterme” Edimi	128
2) İnsan Haklarını “Koruma” Edimi.....	130
3) Devletin İnsan Hakları Konusunda “Gereğini Yerine Getirme” Edimi	132
a) Gerekli Koşulları Sağlama Edimi	133
b) Doğrudan Sağlama Edimi.....	134
C. Esasa ve Usule İlişkin Edimler.....	135

DÖRDÜNCÜ BAŞLIK
TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN DÜZENLENMESİ
VE SINIRLANDIRILMASI

I. GENEL OLARAK.....	137
II. İNSAN HAKLARININ “DÜZENLENMESİ”	137
III. TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN “SINIRLANDIRILMASI”NIN ANLAMI	143
IV. TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN “SINIRLARI”	144
A. Doğal/İçkin/Nesnel Sınırlar	144
B. Hakların Kötüye Kullanılamaması.....	146
C. Sınırladırmanın Gerekliği.....	148
V. HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN DÜZENLENMESİNE İLİŞKİN REJİMLER.....	149
A. Önleyici Rejimler	150
1. Basit Önleme Rejimi / Bildirim Rejimi	150
2. Düzenleyici Önleme Rejimi	152
3. Yasaklayıcı Önleme Rejimi	153
B. Düzeltici Rejim / Serbestlik Rejimi	153
VI. SINIRLAMA REJİMLERİ.....	154
A. Temel Hak ve Özgürlüklerin Genel Sınırlama Rejimi	155
1. Kanunla Sınırlama İlkesi /Kanunilik İlkesi.....	156
2. Nedensellik /Sebebe Bağlılık İlkesi.....	158
3. Sınırlamanın Ölçüsü ya da “Sınırlamanın Sınırı”	159
B. Olağanüstü Hallerde Sınırladırma Rejimi.....	161
VII. 1982 ANAYASASI’NA GÖRE TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN SINIRLANDIRILMASI	163
A. Temel Hak ve Özgürlüklerin Sınırlanması Genel Rejimi: Anayasanın 13. Maddesi	163
B. Temel Hak ve Hürriyetlerin Kötüye Kullanılamaması	167
C. 1982 Anayasası’na Göre Temel Hak ve Özgürlüklerin Olağanüstü Hallerde Sınırladırılması Rejimi	168

BEŞİNCİ BAŞLIK
HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN BİRBİRLERİYLE İLİŞKİSİ

I. GENEL OLARAK.....	171
II. HAKLARIN BÜTÜNLÜĞÜ, BÖLÜNMEZLİĞİ, KARŞILIKLI BAĞIMLIĞI	171
III. HAKLARIN ÇATIŞMASI, DENGELENMESİ, YARIŞMASI	173
A. Hakların Çatışması ve Dengelenmesi	173
B. Hakların Yarışması.....	179

ALTINCI BAŞLIK**TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN YORUMU VE YORUM İLKELERİ**

I. GENEL OLARAK.....	181
II. TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERE İLİŞKİN NORMLARIN YORUMUNUN ÖZEL GÖRÜNÜMÜ	183
III. ÖZGÜRLÜK LEHİNE YORUM YA DA <i>IN DUBIO PRO LIBERTATE</i>	184
IV. ÖZGÜRLÜK KURAL, SINIRLAMA İSTİSNADIR	185
V. İSTİSNALAR DAR YORUMLANIR.....	187
VI. YORUM YOLUYLA YENİ İSTİSNA TÜRETİLEMEZ	188
VII. AÇIKÇA YASAKLANMAYAN, SERBESTTİR.....	189
VIII. YETKİ DAR, ÖZGÜRLÜK GENİŞ YORUMLANIR.....	190
IX. NORM ÇATIŞMASI HALİNDE ÖZGÜRLÜK LEHİNE OLAN NORM UYGULANIR.....	190

YEDİNCİ BAŞLIK**EVRENSELLİK – KÜLTÜREL GÖRECELİK GERİLİMİ**

I. GENEL OLARAK.....	195
II. EVRENSELLİK VE GÖRECELİK KAVRAMLARININ ANLAMI.....	197
III. İNSAN HAKLARININ EVRENSEL OLDUĞUNU SAVUNAN YAKLAŞIM	199
IV. KÜLTÜREL RÖLATİVİZM	204
V. KÜLTÜREL RÖLATİVİZMİ SAVUNAN FARKLI ÇEVRELER	208
A. Asya'nın Değerleri.....	208
B. (Sahra-Altı) Afrika'da İnsan Hakları Anlayışı	211
C. İslam'da İnsan Hakları Anlayışı	214
VI. DEĞERLENDİRME: EVRENSELLİK - KÜLTÜREL GÖRECELİK TARTIŞMASININ PRATİK SONUÇLARI	219
KAYNAKÇA.....	225